

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 245 • Vychází 29. května 2024

Milí čtenáři,

proces posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) se stal za posledních zhruba třicet let normální součástí našeho právního řádu. I přes snahu různých šíbrů se ho nepodařilo nijak závažně okleštit, za což vdčíme mimo jiné i členství v Evropské unii. Veřejnosti poskytuje EIA možnost připomínkovat problematické projekty i jinde, než v hospodě nebo na Facebooku. Ne vždy samozřejmě úřad připomínky vyslyší, vždy byste se však měli dozvědět, proč k vašemu názoru úředník přihlédl nebo nepřihlédl. Osvíceným investorům nebo představitelům obcí dává EIA možnost komunikovat s budoucími sousedy a vychytat svým projektům „mouchy“.

Proces EIA se také proměňuje. Pamatuji se, jak nás v 90. letech ministerský úředník na veřejném projednávání skladu pesticidů oslovoval „mladí přátelé“ a místo nestranného moderování nám vysvětloval, že dnešní, vysoce selektivní pesticidy už nejsou takové jedy jako za socialismu. Zatímco my jsme chtěli řešit ve skladu protipožární systém. Excesy tohoto typu se už dnes (snad) nedějí, nové tisíciletí však přineslo jiné nešvary. Třeba upadající kvalitu řady biologických průzkumů. Nebo nenápadné mizení závazných podmínek v následných správních řízeních či dokonce až po uskutečnění záměru.

Vidíme také stále větší snahu investorů zaonačit vše tak, aby se procesu EIA úplně vyhnuli. A když to nejde, alespoň ho chtějí ukončit ve fázi zjišťovacího řízení, aby se vyhnuli dalšímu posuzování, a především veřejnému projednávání. Tak jsme např. v Ševětíně zažili záměr, který investor dvakrát raději stáhl, aby nemusel procházet celým procesem. Mezitím ale pilně pracoval na sbírání různých razítek, boural památkově cenný objekt a kácel stromy, aby EIA nakonec mohla konstatovat, že už není co chránit. Jiní vykutálení investoři se snaží procesu EIA nenápadně zbavit zcela. Šikovným kličkováním v legislativní džungli, přejmenováváním nebo rozdrobením záměrů se snaží předstírat, že jejich projekt rozhodně nedosahuje zákonných parametrů, pro něž je EIA zapotřebí.

Když jsem dostal – nikoli poprvé a určitě ne naposledy – na květnové besedě v Borovanech otázku, co mohou občané dělat, když nesouhlasí s konkrétním záměrem, byla odpověď jasná: Zúčastnit se procesu EIA, shromáždit připomínky, poslat je příslušnému úřadu, přijít na veřejné projednávání (jakož i na zasedání městského zastupitelstva). Proces EIA totiž umožňuje účast opravdu všem. Nemusíte být ani majitel pozemku, ani spolek nebo obec, neboť názor může vyjádřit úplně každý. Zkušenost totiž říká, že aktivní přístup dává naději, zatímco nadávání u piva nebo na Facebooku zcela určitě nepomůže.

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

145 organizací občanské společnosti kritizuje oslabování ochrany přírody v EU	str. 3-4
České jaderné plány jsou špatným politickým rozhodnutím	str. 4-7
Apartmánový komplex VIVA Lipno přišel o důležité razítko	str. 8-9
Pozvánky na akce	str. 13-18

Kvetoucí trávníky v Českých Budějovicích podporují opylovače

Extenzivně sečené městské trávníky i tzv. květnaté pásy se již staly trvalou součástí Českých Budějovic. V obou případech jde o plochy, kde po celou sezónu kvetou byliny a nabízejí potravu opylovačům, včetně samotářských včel, které byly letos vyhlášeny Hmyzem roku.

„Pro samotářské včely jsou velice důležité druhově rozmanité trávníky. Mnoho druhů totiž vyhledává pouze květy určitého druhu. Příkladem může být pískorypka chrastavcová, která hledá potravu na chrastavcích. Díky extenzivnímu sečení se na některých budějovických trávnících vyskytuje pravidelně,“ uvádí entomolog Michal Perlík z Biologického centra AV ČR, který se na monitoringu kvetoucích trávníků podílí.

„Svět samotářských včel je mimořádně pestrý. Některé druhy jsou nádherně zbarvené, další zase pronikavě voní. Letošní ročník Hmyzu roku si klade za cíl ukázat veřejnosti rozmanitost i význam samotářských včel a vysvětlit lidem, jak pro ně připravit vhodné podmínky třeba na vlastní zahradě,“ uvádí koordinátor kampaně Hmyz roku Albert František Damaška z České společnosti entomologické.

„I drobné změny v péči o městskou zeleň nebo soukromé zahrady mohou samotářským včelám významně pomoci,“ říká Jiří Řehounek z Cally a dodává: *„Jsme rádi, že se v Českých Budějovicích daří nejen měnit péči o městské trávníky směrem k přírodě blízké péči. Změny se snažíme vysvětlovat i široké veřejnosti. A velice nás těší nejen pozitivní ohlasy na kvetoucí trávníky, ale i stále větší množství extenzivně sečených soukromých zahrad.“*

Další informace:

Publikace [„Ochrana motýlů v zahradě, ve městě a v krajině“](#):

Publikace [„Květnaté pásy ve městech“](#):

Web [„Příroda ve městě“](#)

Tisková zpráva Cally (redakčně kráceno)

145 organizací občanské společnosti kritizuje oslabování ochrany přírody v EU

Greenpeace, WWF, Friends of the Earth, Global Witness a Birdlife spolu se 140 organizacemi občanské společnosti včetně 12 organizací z ČR, bijí na poplach kvůli rozsáhlému rušení mnoha klíčových závazků EU v oblasti ekologie, kterých bylo dosaženo v posledních pěti letech a které se nyní v době evropských voleb ruší.

V prohlášení adresovaném evropským politikům velmi různorodá skupina signatářů poukazuje na širokou škálu environmentálních pravidel určených k ochraně zdraví lidí a planety, která jsou nyní napadána nebo odkládána, a označuje to za oportunistický pokus získat v nadcházejících volbách několik dalších

hlasů. Signatáři vyzývají politiky v evropských hlavních městech a v Bruselu, aby se starali o přírodu jako o základ prosperity naší společnosti i zemědělství a přestali jen vyhovovat nejhlasitějším průmyslovým lobbistům.

Martin Rexa z Hnutí DUHA k tomu dodal: „V posledních měsících pozorujeme závatně rychlý rozpad dlouho budovaného konsenzu, že zemědělskou krajinu je potřeba uzdravit, aby mohlo zemědělství dlouhodobě fungovat, a to v souladu s přírodou a ekosystémy. To je jasné politické selhání evropských i českých politiků, protože většina veřejnosti takové snahy podporuje. Mohli bychom veřejné peníze chytře investovat do adaptace krajiny, která prospěje zemědělcům, přírodě i celé společnosti. Místo toho politici příliš naslouchají zájmům agropřůmyslového byznysu a ekologická opatření ruší. Budoucí evropští politici a političky musí hájit veřejné zájmy a pomoci českou i evropskou krajinu a půdu uzdravit.“

Jan Freidinger z Greenpeace říká: „Odolná a rozmanitá příroda je naším nejlepším spojencem před dopady změn klimatu. Politici, kteří se snaží ochranu a obnovu přírody oslabit tak oslabují i naději nejen zemědělců ale všech občanů Evropy a celého světa na důstojnou a bezpečnou budoucnost.“

Vlastimil Karlík z Arniky dodává: „Politici často opakují, že si nemůžeme dovolit, aby nám ochrana přírody zničila ekonomiku. Ve skutečnosti je to přesně naopak. Co si doopravdy nemůžeme dovolit, je, aby nám partikulární ekonomické zájmy zničily klima, přírodu a prostředí, ve kterém žijeme.“

Tisková zpráva NNO (redakčně upraveno a kráceno)

Otevřený dopis občanské společnosti k rušení ekologických opatření v EU

Vztah naší společnosti k přírodě, na které je bytostně závislá, je od základu narušen. Navzdory rostoucímu počtu důkazů o hrozícím ekologickém kolapsu a alarmujícímu zrychlování klimatické krize, evropské vlády a unijní politici blokují nová opatření na ochranu přírody a ruší ta, která již byla zavedena.

Zdravá příroda je základem naší schopnosti se uživit, mít čistou vodu k pití, čistý vzduch k dýchání a bezpečné klima k životu. Jsme zděšeni, že tolik politiků napříč Evropou ohrožuje základy života na této planetě, nabízí falešná a populistická řešení svízelné situace evropských zemědělců, a zároveň nedělají nic pro to, aby řešili jejich stížnosti na nepoctivé obchodní praktiky v potravinářském dodavatelském řetězci nebo nekalou konkurenci a levný dovoz v důsledku obchodních dohod. A to vše jako oportunistický pokus získat v nadcházejících volbách pár dalších hlasů.

Evropská agentura pro životní prostředí varovala, že kontinent je na dopady měnícího se klimatu žalostně málo připraven. Přírodní ekosystémy, které nás chrání před nejhorším extrémním počasím, suchem, vlnami veder a povodněmi, mizí, zatímco bychom je měli chránit a obnovovat.

V posledních měsících Evropská komise pod vedením Ursuly von der Leyen uvolnila pravidla pro znečišťování průmyslových farem, zrušila plány na udržitelnou produkci potravin, upustila od cílů snížit množství pesticidů a odložila snahy o zajištění odolných dodávek vody. Některé národní vlády zmrazily plány EU na obnovu

přírody v Evropě a ohrozily pravidla náležité péče podniků na ochranu lidských práv a životního prostředí. Nyní chce Evropská komise zrušit základní ekologické normy pro zemědělské podniky, aby vyhověla průmyslovým lobbistům, a ministři zemědělství ohrožují nová pravidla EU pro boj proti globálnímu odlesňování.

Ochrana přírody není v rozporu se schopností naší společnosti prosperovat, je jejím základem. Někteří politici, jak ve členských státech, tak v institucích EU však urychlují klimatickou krizi i krizi biodiverzity a riskují životy lidí, které zastupují. Naléhavě vás proto žádáme, abyste to zastavili, než bude příliš pozdě.

České jaderné plány jsou špatným politickým rozhodnutím

Česká republika se stále více shlíží v jaderné výrobě elektřiny, a opakuje, že je to pro nás jediná možnost. O cenových rizicích, stále rostoucí době výstavby, jak ukazují nedávné stavby v Evropě, i o tom, že jaderná energie nám s klimatickou nouzí nepomůže, již bylo napsáno mnohé ([zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#), [zde](#)). Většinou se ale v diskusích neobjevuje, jakým konkrétním způsobem bychom měli zajistit dostatek energie pro Českou republiku.

Je příznačné, že se hovoří o výkonu elektráren, o terawatthodinách a o cenách, které budeme muset nakonec zaplatit. Je ale důležitější připomenout, že energetický koncept by měl být založen především na uspokojení energetických požadavků, a nikoliv jen na výrobě elektrické energie. A energetické požadavky lze uspokojit sofistikovanějším způsobem než jenom spotřebou centrálně vyrobené drahé energie.

Jsou teoretické studie pro 100 % obnovitelné energie?

Často opakovanou tezí je, že Česká republika nemá dostatečný potenciál pro instalaci obnovitelných zdrojů. Je charakteristické, že české studie zcela opomíjejí jiné studie vytvořené pro Českou republiku renomovanými pracovišti na univerzitách nebo výzkumných ústavech západní Evropy či Spojených států. Můžeme uvést studii [potsdamského klimatologického institutu](#), která hodnotí potenciál výroby elektrické energie v České republice na přibližně 190 terawatthodin, což odpovídá asi trojnásobku naší elektrické spotřeby. V tomto modelu byla respektována omezení pro výstavbu větrných elektráren

v chráněných územích a model vychází pouze ze sluneční a větrné energie. Existují i další studie, které dávají za pravdu předpokladu, že většinu zemí lze zásobovat lokálně vyrobenou obnovitelnou energií. Často se cituje studie [profesora Jacobsona](#) ze Stanfordské univerzity, která dokládá, že 140 zemí může být zásobováno obnovitelnou energií či studie [Christiana Breyera](#) a jeho spolupracovníků z finské univerzity v Lappeenranta, která na základě počasí dynamicky modeluje dostupnost elektrické energie pro všechna odvětví spotřeby. Finský model naší energetiky je založen na historickém propojení české a slovenské energetické soustavy.

Breyer je rovněž spoluautorem [kompilační studie](#) o možnostech 100 % obnovitelného zásobování energií, kde bylo zkoumáno 181 prací. Většina recenzovaných studií zjistila, že 100 % obnovitelné energie je z technického hlediska možné, zatímco jen čtyři studie argumentují proti tomu. Studie docházejí k závěru, že 100 % obnovitelných zdrojů energie je možné v rámci odvětví elektřiny, zatímco jiné zjišťují, že tento cíl je technicky dosažitelný pro všechna odvětví v dlouhodobé perspektivě.

Větrná energetika je důležitou komponentou

Je zřejmé, že úplné zásobování obnovitelnou energií nelze dosáhnout pouze jedním zdrojem, příkladně fotovoltaikou, ale jen v kombinaci s dalšími obnovitelnými zdroji, především větrnou energií a s akumulací. Právě v introdukce větrné energetiky je v ČR potřeba vidět problém. Cílený boj proti větrné energii se v české společnosti objevil již dávno jako součást předvolební kampaně ODS, ale i jiných stran a byl dále posilován ve veřejné diskusi narativy o zohydění české krajiny a o údajném zhoubném působení listů větrných elektráren na avifaunu. Posouzení estetiky větrných elektráren je jistě individuální záležitostí každého z nás a nelze vyloučit že určité skupině obyvatel se velké nové dynamické objekty v krajině líbit nebudou. Mezi nimi zřejmě ale budou tací, kteří se dávno smířili existencí dálnic, sekající krajinu na oddělené segmenty, sloupů vysokého a velmi vysokého napětí nebo betonových sídlišť tvořících při pohledu z dálky analogii hradeb středověkého města, o obrovských scelených lánách raději ani nemluvě.

Větrná energie je nezbytnou součástí energetického obnovitelného mixu, protože v obdobích s malým slunečním svitem je to právě vítr, který pomůže pokrývat energetickou spotřebu.

Ústředním motivem energetické koncepce České republiky by měl být decentrální charakter energetického systému. Důvodů pro decentralitu je více, sociální aspekt, vlastnictví zdrojů a akumulátorů v držení malých subjektů, obcí a jednotlivců, malý tlak na tvorbu zisku a resilience. Hlavní součástí energetického konceptu by měly být energeticky soběstačné regiony, energeticky soběstačná města

a energeticky soběstačné obce. Takových příkladů bohužel v České republice máme velmi málo, můžeme uvést Kněžice s odpadářskou bioplynovou stanicí.

Praktické příklady v okolí ČR

V sousedním Německu je ve velmi podobných klimatických podmínkách mnohem více pozitivních příkladů; můžeme jmenovat bavorské 13tisícové město Hassfurt, ležící 140 km od našich západních hranic. Elektrické podniky [Hassfurt](#) provozují od roku 2019 vodíkovou kogenerační jednotku, která generuje dvakrát více energie, než činí místní spotřeba, výhradně z obnovitelných zdrojů.

Region zásobovaný obnovitelnou energií [Rhein Hunsrück](#) v roce 2019 vyrobil o 2/3 více elektrické energie *na hlavu* než Česká republika. Okres má 103tisíc obyvatel a jeho energetická spotřeba je kryta z fotovoltaiky, větru a biomasy. Vývozem obnovitelné energie získává nemalé finanční částky. Podobně je na tom rakouská spolková země Burgenland, která rovněž přebytky své obnovitelné energie vyváží.

Další významnou součástí decentrálního uspořádání je energetická sanace domů. Je známo že budovy ve střední Evropě spotřebovávají [40 % celkové energie](#), elektrické i tepelné. V západní Evropě bylo již postaveno nebo zrekonstruováno více budov do solarplus módu. Jsou to budovy, které během roku vyrobí více energie, než samy za stejné období spotřebují. Do této formy byly rekonstruovány jak stávající budovy, například výšková budova technické univerzity ve Vídni, ale v této formě byly vystavěny i budovy nové, jako radnice ve Freiburgu/Breisgau. Provozní zkušenosti dokládají, že vložená investice se na úsporách energií vrátí během 7 až 8 let. S ohledem na podíl energie, který budovy spotřebovávají je toto opatření mnohem výhodnější, a to jak energetického, tak především ze sociálního hlediska. Jediný, pro koho to bude nevýhodné je energetický monopolista, ale to by mělo být většinou veřejnosti v podstatě lhostejné. Realizovaná energetická sanace domů by zamezila tomu nejhoršímu, energetické chudobě. V rozvinuté společnosti, v které, jak se většina domnívá žijeme, je zcela nepřijatelné, aby především osaměle žijící lidé museli uvažovat nad tím, zda si uvaří jídlo nebo zda si trochu zatopí.

Akumulace do vodíku

Decentrální možnost představuje lokální akumulace do vodíku. Ve švédském Mariestadu na břehu jezera Vänern, 1000 km od Prahy, je již delší dobu v provozu [školka](#), která je celoročně energeticky zásobována velkou fotovoltaickou elektrárnou na budově a akumulovaným vodíkem. Ten se v palivovém článku v obdobích s minimem slunečního svitu mění na elektřinu a teplo. Uvedená oblast ve Švédsku má asi o 20 % méně slunečního svitu než Česká republika.

V Německu působí firma [PICEA](#), která dodává akumulační vodíkový systém s palivovým článkem, který podle velikosti tlakových nádrží na vodík může celoročně zásobovat dům nebo malou firmu.

Je třeba stále mít na mysli, že obnovitelný energetický systém pozůstává ze zdrojů energie a akumulace. Poslední technologický pokrok ukazuje na to, že pro akumulaci nebudeme potřebovat výlučně drahé lithiové baterie. Americká firma [FORM ENERGY](#) již delší dobu provozuje železo vzdušnou baterii o velikosti 10 megawattů. Baterie je schopna akumulovat elektřinu na 100 hodin a pokrýt tak několikadenní výpadky dodávek elektřiny. Ve srovnání s cenou lithiových baterií ukládají železo vzdušné baterie energii za desetinu ceny. Železo je v zemské kůře přítomno v 5 %, nejedná se tedy o nedostatkový materiál. Form Energy začne vyrábět a montovat své železo-vzdušné bateriové systémy v továrně Weirton pro širokou komercializaci v polovině až koncem roku 2024. Továrna bude mít v plném provozu roční výrobní kapacitu 500 megawattů baterií. Železo vzdušná baterie neobsahuje žádné toxické nebo hořlavé materiály.

Podobnou materiálově nenáročnou cestou akumulace energie se zabývá holandská firma AQUA BATTERY, která má technologii schopnou uskladnit v podstatě libovolné množství energie na libovolnou dobu. Tato baterie pracuje jako redox flow baterie a je založena na roztoku kuchyňské soli. Elektrolýzou tohoto roztoku připraví zásobní roztoky a v případě potřeby elektrické energie se čerpají do elektrolytického generátoru.

Využití efektu synergie

Při integraci obnovitelných zdrojů energie je výhodné zaměřit se na synergii. Jednou z možností je instalace fotovoltaiky v zemědělství (agrovoltaika), kde může vedle výroby elektřiny a zajištění dodatkových příjmů pro zemědělce přinášet další pozitivní působení. V Německu bylo 8,7 MW fotovoltaiky využito na ochranu [malin](#) před nepříznivým počasím. Instalace optimálně orientované fotovoltaiky omezuje vysušování půdy působením zvyšující se teploty klimatickou změnou, a to i pro instalace fotovoltaiky v pouštích. V čínských pouštích, především v centrální části severní pouště Gobi bylo instalováno přes 100 km² fotovoltaiky. Dálkovým průzkumem Země bylo [zaznamenáno ozelenění](#) na ploše cca 30 km².

Jinou možností synergie obnovitelné energetiky je využití ploch vodních nádrží pro sezonní zajištění tepla. Zvýšenou teplotou trpí vodní nádrže: zvyšuje se množství sinic a řas, které vypouštějí do vody toxické látky. To může vážně ohrozit zásobování pitnou vodou v případě vodárenských nádrží. Dalším důsledkem zvýšené povrchové teploty hladiny nádrží je zvýšený výpar, který v našich podmínkách může činit až 0,9 metru za rok, s hlavním podílem v letních měsících. Teplotu vody z povrchu hladiny nebo z přítoku lze

zvýšit průmyslovým tepelným čerpadlem poháněným v letním období obnovitelnou energií a uskladnit pro sezonní využití v podzemní zásobníku. V dánském [Vojens](#) je již několik let v provozu velký podzemní zásobník horké vody pro vytápění o objemu 200.000 m³. Náklady na vybudování 1 m³ dosahují u velkých zásobníků nízké ceny 30 euro. Teplá voda se zde ohřívá ve slunečních kolektorech.

Klesající náklady na obnovitelné zdroje

Pakliže se podíváme na stále narůstající náklady na jadernou energii, na stále rostoucí dobu výstavby a na druhé straně na stále klesající náklady na akumulaci i výrobu obnovitelné elektřiny je orientace české energetiky na jádro mnohonásobnou chybou. Vedle vysokého a dlouhodobého finančního zatížení odběratelů budou mít jaderné reaktory postavené ve vnitrozemí stále větší problémy s chlazením v letních měsících. V minulosti byla již v několika zemích částečně omezena výroba s ohledem na vysokou teplotu říční vody a je pravděpodobné, že obdobné odstávky budou stále častější. To by samozřejmě zvýšilo náklady na vyráběnou elektřinu.

Podle Americké národní laboratoře pro obnovitelnou energii [NREL](#) lze očekávat k roku 2030 střední hodnotu LCOE okolo 30 USD/MWh, při současném přepočtu asi 0,7 Kč/kWh. V této ceně sice není započtena akumulace do baterií, vodíku, ani posílení sítí. Ani se započtením těchto nákladů není pravděpodobné, že by náklady na jadernou elektřinu byly nižší.

Co navrhuje?

Jaderné elektrárny nechat dosloužit a nové nestavět. Finančně a legislativně podpořit energetickou sanaci budov a nasměrovat dostupné investice do obnovitelných zdrojů a akumulačních technologií, s výhodou na místech starých tepelných elektráren. Uzákonit, že investoři větrných parků jsou povinni jistou část investice nabídnout lokálním investorům, tedy obcím nebo občanům. Uzákonit povinnost instalace obnovitelné energetiky při rekonstrukcích střech a na nových stavbách. Zrychlit a zjednodušit pro obnovitelné energetické stavby povolená procesy.

Milan Smrž, Eurosolar.cz

Bavorovická zóna opět ve hře

Nová zástavba krůček po krůčku obkličuje Vrbenské rybníky. Momentálně je opět ve hře výstavba na polích v katastru Bavorovic. Původně se zde počítalo s obřím nákupním centrem, záměr však padl. Poté běžela EIA na „ZTV Bavorovice“, podle které jste mohli mít dojem, že tam žádné domy stát ani nebudou, jen ta „základní technická vybavenost. Krajský úřad ve zjišťovacím řízení rozhodl, že je nutný celý proces EIA, ten však nikdy neproběhl.

Tentokrát se nám bavorovická zóna reinkarovala do podoby obytného satelitu pro 1 900 lidí. Investor zatím potichu shání různá razítka a žádný proces EIA se zatím

nekoná. Nový sídelní útvar na orné půdě, významně větší než nejbližší obec Dasný, by mimo jiné zabrala pastviště, kde se každoročně shromažďují tisíce hus velkých, ale i severských druhů hus.

O bavorovické zóně si určitě v Ďáblíku nečtete naposledy. Na úvod se můžete více dozvědět z reportáži Českého rozhlasu: <https://budejovice.rozhlas.cz/nova-obytna-zona-pro-1900-lidi-ma-vyrust-vedle-prirodni-rezervace-vrbenske-9239563>.

Jiří Řehounek

Apartmánový komplex VIVA Lipno přišel o důležité razítko

O rekreačním komplexu VIVA Lipno už jsme v Ďáblíku psali vícekrát. Apartmány na břehu Lipenské přehrady, utopené v lese tři kilometry za obcí označil nakonec investor za bytový komplex, aby se vyhnul procesu EIA. A přestože všichni vidí, že o trvalé bydlení nepůjde ani náhodou, zatím tato interpretace hladce prochází úředním kolečkem.

Jedním z razítek, které musí investor získat, je také výjimka ze zákona o ochraně přírody a krajiny, která by povolila zásah do biotopů zvláště chráněných druhů. Původně řízení nemělo vůbec běžet, neboť Městský úřad Český Krumlov ve svém stanovisku napsal, že tam žádné zvláště

chráněné druhy nežijí. Teprve po dopisu Cally s výčtem zvláště chráněných druhů z veřejně dostupných databází (NDOP a AVIF), městský úřad svoje stanovisko změnil a investor požádal na krajském úřadě o výjimku.

Spolky Calla a Lipensko pro život se proti vydání výjimky vymezily. Podle našeho názoru není splněná

základní podmínka pro její udělení, neboť není doložen veřejný zájem, který by převyšoval veřejný zájem na ochraně zvláště chráněných druhů. Advokát najatý investorem nakonec vymyslel hned několik veřejných zájmů, které by měly výjimku zdůvodnit. Za nejkurióznější považují veřejný zájem na vysázení původních druhů dřevin. Krajský úřad však nakonec přijal jako relevantní jen jeden z nich a výjimku udělil.

Spolky se proti rozhodnutí krajského úřadu odvolaly k Ministerstvu životního prostředí, které ho kvůli nezákonnosti a nepřezkoumatelnosti zrušilo a vrátilo případ k projednávání zpět na kraj. Spolky se hodlají řízení i nadále aktivně účastnit.

Jiří Řehounek

VYŠLO

Lipensko pro život - občasník č. 5

Už nějakou dobu vydává spolek Lipensko pro život svůj občasník, kde informuje o dalších a dalších developerských projektech v okolí lipenské nádrže. Aktuálně vyšlo páté číslo, které spolek inzeruje následovně: „Pokračování přehledu projektů na Lipensku, proč je důležité sledovat územní plán obce, žirafy převlečené za slony u Lipna nad Vltavou a předražený obchvat u Nové Pece - to a mnohem více najdete v novém vydání č. 5 našeho občasníku.“

Občasník je distribuován v tištěné formě, hlavně do schránek obyvatel na Lipensku a k rozebrání na různých místech v jižních Čechách, ale můžete si ho stáhnout také v elektronické podobě [zde](#).

Jiří Řehounek

Arnika letos pořádá jubilejní ročník Odpadového Oskara. Získají ho obce, které produkují minimum komunálního odpadu

V desátém ročníku soutěže obcí, kterou každoročně organizuje spolek Arnika, se budou hodnotit data o odpadovém hospodářství za rok 2023. Arnika dlouhodobě sleduje odpadové hospodářství obcí napříč celou ČR. Ocenění pak získávají nejen obce s produkcí směsného komunálního odpadu SKO pod 150 kg na obyvatele za rok, ale také vynikající příklady dobré praxe odpadového hospodářství, které mohou inspirovat další. První ocenění udělila v roce 2015.

Podle nové legislativy ohledně nakládání s komunálním odpadem a také v souvislosti s koncem skládkování, mají obce od roku 2025 vytřídit alespoň 60 % svého komunálního odpadu. Pokud to nezvládnou, mohou být pokutovány částkou až 200 000 Kč za každý rok, kdy není cíl dosažen. Jak ale vyplývá z grafu níže, pro většinu obcí bude velmi těžké to splnit.

“Posláním Odpadového Oskara je především inspirovat. Na konkrétních příkladech obcí chceme poukázat, že i u nás je reálné snížit produkci směsného komunálního odpadu pod 150 kg na osobu za rok, což dokazují data z mnoha obcí u nás. Přesto průměr v ČR vychází zhruba na 190 kg/osobu za rok,” říká koordinátorka soutěže, Miroslava Jopková z Arniky.

“K řešení klimatické krize je potřeba přistupovat systematicky a k úspěchu je potřeba přispění každého

odvětví, včetně odpadového hospodářství. To má v České republice stále podstatný podíl na produkci skleníkových plynů, v Praze se například jedná o 1200 kg oxidu uhličitého na osobu ročně. Nejefektivnější cestou ke snížení těchto čísel je co nejvíce produkci odpadu snížit. Odpadový Oskar dlouhodobě slouží ke sdílení dobrých praxí na úrovni měst a inspiruje tak ke změně k lepšímu.” doplňuje ji Klára Pleskačová, koordinátorka programu ekologie v Heinrich Böll Stiftung Praha.

Pro vzájemné předávání poznatků o efektivním fungování modelů odpadového hospodářství je podle Arniky klíčová komunikace s občany i mezi obcemi navzájem. Zdůrazňuje to i řada představitelů obcí, které už byly jako příklady dobré praxe oceněny nebo se jimi nechaly inspirovat. Dalšími klíčovými faktory jsou podle Arniky odpadová osvěta v obcích a také vůle a kapacita někoho z obce se odpadům systematicky věnovat

Arnika také v průběhu deseti let trvání identifikovala tři základní opatření, která vedou k nižší produkci směsného odpadu.

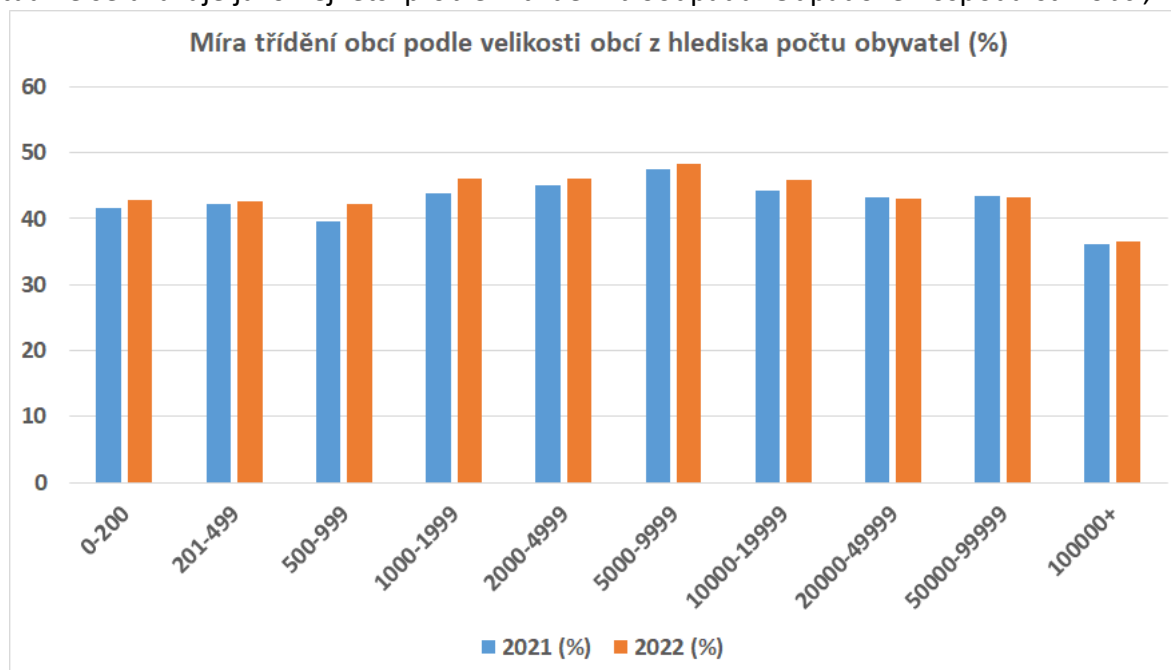
- Motivační systém – v rámci kterého obce poskytují slevu na poplatku za odpad domácnostem, které důsledně třídí a produkují méně zbytkového odpadu.
- Door to door systém – svoz odpadu od domu včetně tříděných složek jako papír, plasty, bioodpad
- Třídění bioodpadu – rozборы odpadů, které Arnika realizovala, ale také data MŽP a EKO-KOMu ukazují, že bioodpad stále tvoří přibližně 30% hmotnosti popelnice na směsný komunální odpad.

Dokazují to i „premianti“ soutěže, obec Chvalšiny a město Fulnek.

Chvalšiny (46,2 kg/obyv.) dlouhodobě motivují domácnosti ke snižování produkce směsného odpadu, a to jak finančně, tak velmi pohodlným systémem odpadového hospodářství. Po přijetí nové legislativy jsou Chvalšiny možná první obec v ČR, která zavedla poplatek podle objemu vyprodukovaného odpadu (umožňuje zpoplatnit objemný odpad). Chvalšiny již dříve byly oceněny jako příklad dobré praxe v kategorii II. Pokud jde o produkci odpadů, průměrný obyvatel potřebuje vyvézt tři stodvacetilitrové popelnice za rok (cca 1 litr/obyv./den).

I město Fulnek (97,4 kg/obyv.) dlouhodobě uplatňuje platbu za odpady podle objemu přistavených nádob. Díky motivaci i dlouhodobé práci na odpadovém hospodářství opakovaně dosahuje nejnižší produkce směsného odpadu ze všech sídel nad 5000 obyvatel ČR. Fulnek byl již dříve oceněn za svůj přístup jako příklad dobré praxe v kategorii II.

Aktuálně se ukazuje jako největší problém třídění bioodpadu. Odpadové hospodářství obcí, které tuto

složku odpadu neopomíjejí, věnují se osvětě, aktivně motivují k domácímu kompostování a zajišťují pro své obyvatele svoz bioodpadu od domu, dosahují lepších výsledků. Zároveň podle odpovědí v rámci dotazníkového průzkumu Arniky téměř 40 % respondentů z řad zástupců obcí, vnímá nutnost řešit bioodpad ve svých obcích změnou či úpravou stávajícího systému.

V rámci jubilejního, desátého ročníku Odpadového Oskara chystá Arnika také seminář pro obce a publikaci, ve které popíše zásadní opatření a principy odpadového hospodářství, které snižují produkci směsného komunálního odpadu, včetně příkladů z konkrétních obcí. Vyhlášení výsledků na podzim roku 2024 bude spojeno se slavnostním předáním cen nejlepším obcím a městům.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Velká EIA v Krašlovicích

Krajský úřad rozhodl, ve zjišťovacím řízení EIA, že záměr na těžbu šterkopísku v Krašlovicích u Vodňan bude posuzován podle zákona. Vlivy záměru na životní prostředí tak může i nadále připomínkovat veřejnost. Krajský úřad vyhověl připomínkám místní veřejnosti i Cally.

Za Callu jsme nepovažovali biologický průzkum za dostatečně zpracovaný, neboť v něm zcela chybějí údaje o nalezených bezobratlých (kromě čmeláků). I u zjištěných druhů obratlovců máme pochybnosti, např. o tom, zda lze křepelku polní prohlásit za nepřítomnou na lokalitě, protože ji tam vloni nikdo nepotkal. Z předchozích let však záznamy o jejím výskytu existují.

Problematickým bodem záměru je také zabránění další plochy volné krajiny v těsné blízkosti Vodňan. V této souvislosti musíme připomenout, že na druhé straně Vodňan leží další pískovna Čavyně. Proto jsme požádali také o dopracování kapitol týkajících se vlivů na místní obyvatelstvo.

Více informací zjistíte na webu CENIA: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_JHC1123?lang=cs.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Javor není borovice!

Naučit se rozeznávat původní české druhy javorů patří v botanice spíše k lehčím úkolům. O to překvapivější je, že to velká část lidí nedovede. Chudáka babyku jsme kvůli tomu raději rovnou vyškrtli z vyjmenovaných slov, přestože se s ní budeme setkávat stále častěji, protože by měla dobře odolávat letnímu suchu ve městech.

To mléč a klen jsou známější, ale poslední dobou spíše jako názvy bez propojení s konkrétní podobou dřeviny. A přestože mezi nimi nedochází k hybridizaci, často nakonec od studentů slýchám, že strom se jmenuje „javor kleč“.

Jiří Řehounek

Vybrali jsme pro vás z bezmála 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Katovická hora a její okolí (lat: 49.2819, lon: 13.8063)

V blízkém okolí Katovické hory, kterou obvíjí romantický Březový potok, uvidíte zachovalý kamenný Žižkův most, můžete se vypravit po stopách těžby grafitu nebo se zasnít nad studánkou.

Přes Katovickou horu vedla v 17. století obchodní stezka a už v 9. století na jejím vrchu fungovalo středověké hradiště. Jeho přítomnost dokládají mohutné valy v lese, které jsou dodnes patrné v nejvyšších partiích kopce. Katovická neboli Kněžčí hora byla v roce 1985 vyhlášena přírodní rezervací. Samonosný Žižkův most stojí v současnosti na suchu kvůli regulaci Březového potoka, ke které došlo na začátku 20. století.

Z hory se v minulosti dobýval grafit, který přemísťovali lanovkou přes řeku Otavu do továrny na jeho zpracování – tzv. Grafítky. Protože grafit nedosahoval vysoké kvality, jeho těžba byla na začátku 20. století ukončena. Ještě dnes můžete spatřit šachty, které po těžbě zůstaly. Donedávna byly dokonce zpřístupněné, ale protože se při jejich prozkoumávání několik lidí zranilo (je znám také případ úmrtí), jsou již uzavřeny.

Vyhlídku na jihozápadní straně kopce nabízí pohled na Dolní Poříčí, železniční trať s mostem, Grafítku, řeku Otavu a Březový potok a také na Žižkův most. Na obzoru můžete spatřit i vrcholky Šumavského podhůří.

V letním období by byla škoda minout jez v Dolním Poříčí, kudy teče příjemně chladná a čistá Otava, která láká také rybáře. Od Sušice bývá řeka celoročně sjízdná. Cyklostezka 1066 pokračuje přes Dolní a Horní Poříčí do Střelských Hoštic, kde stojí za to navštívit muzeum řeky Otavy a voroplavby.

Časová náročnost: 1 hodina

Dostupnost: Cesta okolo Katovické hory od Žižkova mostu podél Březového potoka až ke studánce je snadno sjízdná na kole i s kočárkem. Pokud se chce člověk podívat na vyhlídku a ke grafitovým štolám, musí se

připravit na sice krátký, ale náročný výstup po nezpevněné strmé pěšině. Na lokalitu se můžete snadno dostat na kole nebo pěšky po cyklostezce 1066 vedoucí z Dolního Poříčí na Strakonice. Autem se nejbližší k lokalitě (1 km) dostanete z Dolního Poříčí. Autobus zastavuje na návsi v Dolním Poříčí asi 1,5 km od lokality. Vlaková zastávka Dolní Poříčí je vzdálená asi 2 km (pokud nepůjdete přímo přes pole, což nedoporučujeme).

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde:

<http://www.enviroskop.cz/?katovicka-hora-a-jeji-okoli>

Vybrala pro vás Romana Panská

Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

ORNITOLOG NA DRÁTĚ Vás zve na online pořad České společnosti ornitologické

Ptáci a kočky

středa 29. května od 17:30

Alena Klvaňová představí tento velký problém pro volně žijící ptáky. Kočky po celém světě zabijí několik miliard ptáků a patří mezi nejčastější příčiny úhynu ptáků u nás. Jak můžeme tomuto problému zabránit? Můžou vedle sebe kočky a ptáci žít? Jak významně ovlivňuje pobyt koček hnízdění ptáků? Dozvíte se v květnovém dílu Ornitologa na drátě.

Sledujte zde: <https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>

#jaro2024

Motýlí půlhodinka

Připojte se k jarnímu sčítání denních motýlů na Vaší zahradě, na louce, v městském parku nebo na procházce.

www.motylipulhodinka.cz

3. - 9.
června

ČESKÁ
SPOLEČNOST
ENTOMOLOGICKÁ

BIOLOGICKÉ
CENTRUM
AV ČR, v. v. i.

Jihočeská pobočka České společnosti entomologické
ve spolupráci s Biologickým centrem AV ČR
Vás zve na:

ENTOMOLOGICKOU EXKURZI

konanou v sobotu 15. června 2024
sraz na aut. zastávce Hluboká nad Vltavou, pod hotelem v 9:00

Trasa bude dlouhá cca 5 km (asi 4 hodiny) a povede do zámeckého parku a pak na staré dubové aleje.

Seznámíme se s hmyzem mrtvého dřeva, starých stromů a opylovači.

S sebou pevnou obuv, svačinu a pití.

Případné změny v konání exkurze sledujte na webu entospol.cz, Facebooku a Instagramu.

Exkurzi Vás provedou Aleš Bezděk a Michal Perlík. V případě dotazů pište na bezdek@entu.cas.cz nebo volejte na **608 884 246** (AB) či **721 965 783** (MP).

Dovolují si pozvat zájemce na tradiční

kosení chráněných luk v rezervacích na Českobudějovicku.

Budeme opět kosit v **Národní přírodní rezervaci Brouskův mlýn** v nivě říčky Stropnice, v **Národní přírodní památce Terčino údolí** u Nových Hradů a v **Přírodní rezervaci Dvořiště** u stejnojmenného rybníku na Třeboňsku.

Počátek kosení: 24. 6. 2024 (příjezd ke mně na biofarmu na Chvalkově 23. 6.), po domluvě lze přijet i dříve. Lze se také přidat i později. Minimální věk: 16 let.

Pracuje se za každého počasí 7–8 hodin denně. Několik lidí seká s křovinořezy, většina ručně shrabuje a uklízí pokosenou trávu. O víkendu podnikáme někdy výlet. Nutné vybavení: holínky (čím vyšší, tím lépe), pláštěnka, pracovní oblečení, spacák, karimatka, dobrá nálada.

Odměna za práci: při rozumném pracovním výkonu **150,- Kč/hod**, kromě toho zpravidla báječná parta.

Kontakt: Ing. Jiří Marek, tel: **606 445 391**, e-mail: istrom.cz@gmail.com

Na setkání se těší

Jirka

Exkurze do divočiny 2024: NP Šumava a NP Bavorský les, NP České Švýcarsko, plánovaný NP Křivoklátsko, NPR Jizerskohorské bučiny

Datum a čas konání akce: od 1. 7. 2024 - 08:00 až 30.09.2024

Místo akce: Šumava a Bavorský les, České Švýcarsko, Křivoklátsko, Jizerské hory

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá **prostor a čas**? Chtěli byste **poznat středoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži** a porozumět tomu, v čem je **její nedocenitelná hodnota**? Chcete se přesvědčit, zda se **šumavská horská smrčina** po napadení kůrovcem **sama obnovuje**? **Chtěli byste porovnat, jak chrání divočinu v německém NP Bavorský les a na české straně Šumavy**? Chcete se přímo v terénu **dozvědět více o lesním požáru v NP České Švýcarsko** a porozumět tomu, jak se s jeho následky vyrovná divoká příroda? Zajímá vás, **čím jsou tak cenné lesy na Křivoklátsku**, když má být na jejich území vyhlášen **nový český národní park**? Chcete vědět, proč se **Jizerskohorské bučiny** staly první přírodní památkou v ČR na prestižním **Seznamu světového dědictví UNESCO**?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich **poznávacích a zážitkových exkurzí**. Hnutí DUHA již třicet let aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku Šumava a mnoho let podporuje ochranu divoké přírody i na jiných místech České republiky. Již popětadvacáté pro vás připravuje několik možností, jak se přiblížit šumavské divočině. **A letos podruhé přichází i s výpravami do jiných oblastí české divoké přírody. Vždy pod vedením odborného průvodce, který má bohaté zkušenosti s ochranou místní přírody.** Pokaždé **do nejvzácnějších míst chráněných území** včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

❖ Termíny a místa exkurzí

7.–11. 8. 2024 [Velká putovní exkurze napříč národním parkem Bavorský les](#)

17. 8. 2024 [Exkurze napříč Modravskými slatěmi v národním parku Šumava](#)

21.–26. 8. 2024 [Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les](#)

30.8.–1. 9. 2024 [Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě, Březník a Ptačí potok](#)

12.–14. 7. 2024 [Exkurze do míst plánovaného NP Křivoklátsko](#)

1.–4. 8. 2024 [Exkurze mezi skalami v bukovém moři: památka UNESCO NPR Jizerskohorské bučiny](#)

22.–25. 8. 2024 [Exkurze NP České Švýcarsko: dědictví požáru v okolí Pravčické brány, soutěsky řeky Kamenice a skalní města na mnoho způsobů](#)

Podrobnosti a přihlášky zde: <https://hnutiduha.cz/akce/exkurze-napric-narodnimi-parky-sumava-bavorsky-les-2022>

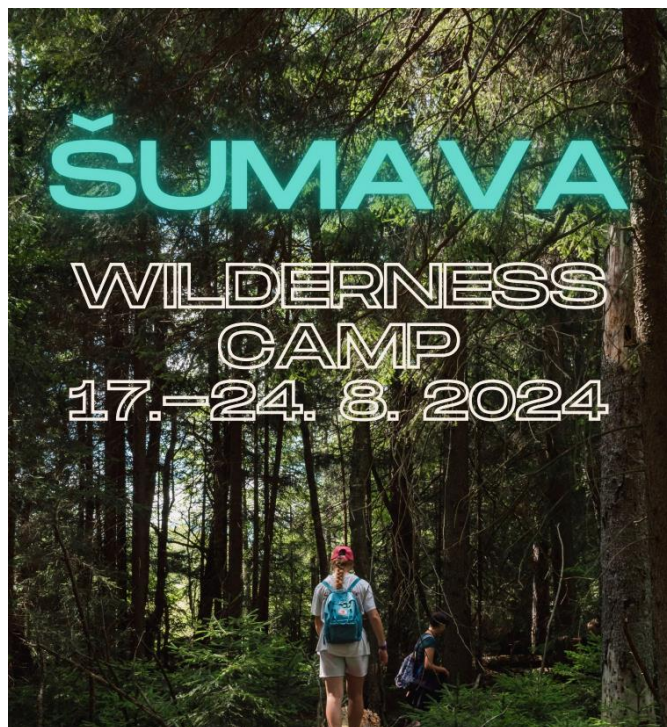
Mezinárodní wilderness camp na Šumavě

Kdy: 18-24.8.2024

Kde: Horská Kvilda

Co: Chceš přispět k obnově ohrožených rašelinišť na Šumavě? Více porozumět ekologii tohoto cenného ekosystému, provázanosti s klimatickou změnou, zapojit se u manuální práce v mokřadech, užít si komentované exkurze a večerní přednášky od expertek a expertů na místní faunu a flóru? Procvičit angličtinu a poznat nové, podobně smýšlející mladé lidi z Česka a jiných evropských zemí?

Podrobnosti: Nenech si ujít mezinárodní dobrovolnický tábor na Horské Kvildě, jehož program je koordinován s projektem EU Life for Mires (<https://life.npsumava.cz/>), jehož cílem je obnovit hydrologii krajiny, biodiverzitu a rašeliniště. Aktivně se zapojíš do obnovy ohrožených rašelinišť prostřednictvím zvýšení hladiny podzemní vody, zastavení degradace a oživení tvorby rašeliny. Úkoly na konkrétních lokalitách zahrnují opravu minulých revitalizačních snah a zakládání nových rašelinových přehrad v odvodňovacích kanálech. Budeš mít také unikátní možnost navštívit nepoškozené oblasti, kde lépe porozumíš fungujícím systémům krajinářské hydrologie a negativnímu vlivu lidského využívání na změnu klimatu a ztrátu biodiverzity. Můžeš se také těšit na doprovodné workshopy a přednášky, které se budou věnovat například vzácným šelmám jako jsou ryši a vlci.

Podmínky: věk 15-30 let, schopnost dorozumět se v angličtině

Více informací a přihlášení: [zde](#)

Týden pro klima: 3.–9. června 2024

Klimatická krize se prohlubuje. Budeme-li pokračovat stejně jako dosud, už za sedm let vyčerpáme podle vědců z IPCC celý uhlíkový rozpočet, který nám zbývá pro to, abychom udrželi nárůst průměrné globální teploty (do konce století) na požadované hranici 1,5 °C. Do roku 2030 proto musí globální emise skleníkových plynů klesnout na polovinu. Za zhoršující se situaci může především pálení fosilních paliv, do kterých stále, i navzdory kritické situaci, proudí větší objem peněz než do klimatických opatření! Jejich spalování je třeba rychle omezit. Naše fungování ale potřebujeme změnit na více úrovních, než je energetika. Na mnoha řešeních už se pracuje a opatření se začínají uvádět do praxe. Spoustu práce je ale ještě před námi, vědci v nové zprávě IPCC varují, že je třeba přidat! I proto probíhá **Týden pro klima**.

Pojďme hledat odpovědi na to, jak se může do řešení klimatické krize zapojit každý z nás!

Pálí tě klima a chceš s jeho rozvratem něco dělat? Chceš hledat účinná řešení, která je možné uplatnit přímo ve tvém okolí? Zapoj se do iniciativy Týden pro klima! Uspořádej v rámci letošního ročníku vlastní akci nebo se přijd' podívat na něco z programu!

Mluv o klimatické krizi, hledej vhodná řešení a spoj se i s dalšími lidmi ze svého okolí, které ochrana klimatu zajímá. Dej svůj názor najevo i politikám a politikům. Jedině tak se začnou lidé na odpovědných místech

změnou klimatu zabývat. Klima se týká nás všech.

Jaká opatření můžeš přijmout ve svém životě, co můžete zkusit ve firmě, s přáteli nebo ve vaší obci? Pojď s námi v rámci Týdne pro klima posunout své okolí o krok blíž ke klimaticky neutrální budoucnosti!

Týden pro klima zaštiťují platformy organizací Klimatická koalice a Zelený kruh.

<https://tydenproklima.cz/>

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 6. 2024 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!